

Datum 4 december 2025
Betreft Brief VluchtelingenWerk Nederland | Reactie tussenverslag formatie
Bijlage Brief aan de informateur | 4 december 2025

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
info@vluchtelingenwerk.nl
www.vluchtelingenwerk.nl

Geachte fractievoorzitters,

In reactie op het [tussenverslag](#) dat op 2 december door de informateur namens D66 en CDA is gepresenteerd, geeft VluchtelingenWerk Nederland graag een aantal punten mee. In de bijlage vindt u tevens onze inzet voor het vluchtelingenbeleid van het nieuw te vormen kabinet.

Na jaren van chaos en stilstand is het tijd voor realistische oplossingen die vluchtelingen en de samenleving vooruithelpen. Wij waarderen de inzet van het CDA en D66 op een politiek die verbindt, die samenwerkt richting doorbraken en die de democratische rechtstaat koestert en verdedigt. Daar dragen wij graag aan bij. We zien deze ambitie ook terug in de voorstellen, waar realistische uitvoerbare oplossingen zoals de spreidingswet in terug te vinden zijn. Het tussenverslag vormt dan ook een goed startpunt voor het verdere gesprek. De inhoudelijke voorstellen kennen wat ons betreft wel twee gezichten: aan de ene kant positieve, concrete en oplossingsgerichte maatregelen die hard nodig zijn. Aan de andere kant wordt doorgegaan met een politieke agenda die zich richt op afwerping en uitsluiting. De maatregelen zijn daardoor in strijd met elkaar.

Vluchtelingenverdrag koesteren

Een punt waar VluchtelingenWerk zich zorgen over maakt gaat over het voorstel het Vluchtelingenverdrag te 'moderniseren' en asielpcedures in de toekomst alleen buiten de EU te laten plaatsvinden. Dit raakt de [kern van vluchtelingenbescherming](#). Het Vluchtelingenverdrag beoogt dat mensen die vervolgd worden bescherming en een veilig plek vinden. Dat hebben staten onderling afgesproken. Het verplicht dat mensen niet worden teruggestuurd naar oorlog, geweld of vervolging: het non-refoulementbeginsel. Het verdrag schrijft niet voor wáár vluchtelingen moeten worden opgevangen. Afspraken hierover zijn mogelijk. Daar hoeft het Verdrag niet voor te worden aangepast. Het gevaar zit in het signaal. Want als bescherming alleen nog buiten de EU kan worden gevraagd, is het risico groot dat dit mondiaal leidt tot een *race to the bottom*. Als de EU het recht om asiel aan te vragen op zijn grondgebied zou afschaffen en alleen via (vrijwillige) hervestiging een beperkt aantal vluchtelingen bescherming biedt, dan zullen landen die nu de meeste vluchtelingen opvangen hun grenzen steeds verder sluiten. Een domino-effect ligt op de loer. Dit heeft grote consequenties voor vluchtelingenbescherming wereldwijd en daarmee samenhangende geopolitieke spanningen en instabiliteit. De focus zou moeten worden verlegd naar de oplossingen die binnen bestaande kaders kunnen worden ingezet om vluchtelingenbescherming hier, in Europa en wereldwijd effectiever, beter en humaner vorm te geven. Namelijk investeren in beschermingscapaciteit in de regio; meer legale routes en eerlijker migratie-samenwerking tussen staten onderling.

Constructieve oplossingen

VluchtelingenWerk ziet goede voorstellen om de uitvoeringsproblemen in het nationale asiel- en opvangsysteem aan te pakken. Heel consequent hebben uitvoeringsorganisaties, lokaal bestuur, maatschappelijke organisaties, rechtspraak, adviesorganen en andere experts deze oplossingen aangedragen en onderbouwd met onderzoeken. En die oplossingen lezen we terug. Behoud en handhaaf de Spreidingswet. Zorg dat noodopvang niet de nieuwe standaard blijft, en zeker niet voor kinderen. Zet in op innovatieve manieren om meer woningen te realiseren: voor alle inwoners in Nederland, waaronder vluchtelingen. Zo kunnen zij starten met hun leven in Nederland en komt er

ruimte in de asielopvang. Investeer in meerjarige financiering van de asielketen, zodat er onder alle omstandigheden voldoende capaciteit is voor snelle en zorgvuldige besluitvorming en goede opvang. Tot slot zijn we als maatschappelijke organisatie blij met het belang dat wordt gehecht aan onze onafhankelijke aanwezigheid en juridische begeleiding op alle opvanglocaties: ten behoeve van goede voorbereiding van asielzoekers op hun asielprocedure en daarmee een efficiënter verloop daarvan.

Meedoen vanaf dag één

Positief vinden wij de nadruk op het wegnemen van drempels voor asielzoekers en vluchtelingen om zo snel mogelijk te kunnen meedoen en bijdragen aan de samenleving. Iets wat zijzelf ook maar al te graag willen. Niemand wordt gelukkig van stilstand. En hoe eerder mensen kunnen starten met taal, opleiding en werk, des te meer eigen regie ze ervaren. Dit bevordert niet alleen een goede start in Nederland, maar zorgt er ook voor dat mensen betere beslissingen kunnen nemen indien terugkeer aan de orde is.

Focus op bescherming en perspectief in plaats van afweren en tijdelijkheid

De voorstellen zijn schadelijk voor mensen op de vlucht die nog een veilige haven zoeken, in onzekerheid verkeren over hun gezinsleden of over hun toekomst in het algemeen. Waarbij de eenzijdige aanscherpingen van de asielprocedure zonder de benodigde zorgvuldigheid te borgen, het proces aan de voorkant (bij de IND) wellicht versnelt, maar aan de achterkant leidt tot langere procedures en meer kosten. De inzet op een goede start/snellere integratie via betere opvangvoorzieningen, snellere plaatsing in passende huisvesting en direct meedoen worden te niet gedaan door verblijfsonzekerheid door tijdelijke vergunningen en door het langdurig gemis van en onzekerheid over je verblijfsstatus en je gezinsleden.

Korte reflectie op een aantal concrete voorstellen:

Herziening van de terugkeerrichtlijn

In tegenstelling tot wat er in het onderhandelingsdocument staat, is een van de aspecten van de nieuwe Terugkeerverordening de inzet op zelfstandige, en daarmee veel goedkopere en duurzame terugkeer dan gedwongen terugkeer vanuit bewaring. Verder kent het Unierecht geen verplichting tot wederzijdse erkenning van *asielbeslissingen*. Het is niet consistent om dit vervolgens wel te gaan verplichten bij terugkeerbesluiten. De verschillen tussen de EU landen zijn daarvoor nog te groot. Een voorbeeld is Bulgarije, waarbij het erkenningspercentage van vluchtelingen uit Turkije in 2023 0% bedroeg en in 2024 slechts 14%. Elders is dit veel hoger. Dit heeft onder andere te maken met informele overeenkomsten tussen Bulgarije en Turkije, en niet met beschermingsbehoeften.

Gesloten opvang voor asielzoekers conform het EU Pact. Om te waarborgen dat deze opvanglocaties veilig en menswaardig zijn gaat Nederland hieraan bijdragen.

Het Pact verplicht niet tot gesloten opvang. De grensprocedures zoals omschreven in het Pact staan niet gelijk aan grensdetentie. Dit is ook aangegeven door de Europese Commissie. In het kader van 'menswaardigheid' zouden kinderen onder geen enkele omstandigheid gedetineerd mogen worden. Het belang van het kind moet te allen tijd voorop staan.

Invoeren van nationale maatregelen uit de voorliggende asielwetgeving

VluchtelingenWerk Nederland heeft eerder [gereageerd](#) op de nationale asielwetgeving, waaronder het schrappen van [stappen in de asielprocedure](#) ten koste van de zorgvuldigheid, het bemoeilijken of zelfs onmogelijk maken van nareis en het vergroten van de verblijfsonzekerheid. Uit onderzoek blijkt dat nationale maatregelen niet of nauwelijks impact hebben op aantallen. Tegelijkertijd zijn de wetsvoorstellen schadelijk voor vluchtelingen en samenleving. Daarmee ondermijnen ze de constructieve maatregelen uit het onderhandelingsdocument die bedoeld zijn om de problemen wel op te lossen. Daarnaast is het logischer gezien de samenloop met het Pact, te focussen op een goede en zorgvuldige implementatie in juni 2026, zonder tussentijdse wijzigingen die zorgen voor verschillen in juridische regimes.

Niet alles wat nationaal wordt voorgesteld, is ook verplicht onder het Pact. VluchtelingenWerk wijst onder meer op de aanname in het document dat een vergunning onbepaalde tijd onder het Pact niet mogelijk zou zijn en daarom moet worden afgeschaft. Dit is onjuist. Zie hierover ook het [advies](#) van de Raad van State en van de [Adviesraad Migratie](#). Dit geldt tevens voor het invoeren van een tweestatusstelsel: dat mag, maar moet niet.

Streng optreden tegen overlast

Een kleine groep mensen in de asielprocedure vertoont 'overlastgevend gedrag'. VluchtelingenWerk vindt het van groot belang dat voldoende maatschappelijk draagvlak blijft voor bescherming in Nederland. Overlast, door wie dan ook, heeft impact op de samenleving, moet worden voorkomen en snel en gericht worden tegengegaan. Samen met [uitvoeringsorganisaties en lokaal bestuur](#), vinden wij dat juist ook geïnvesteerd moet worden in preventieve oplossingen: via kwaliteit van de opvang en plaatsing die bijdraagt aan sociale cohesie en veiligheid, door wachttijden te voorkomen, kunnen meedoen, goede samenwerking in de keten, en aandacht voor de mens en goede (psychosociale) ondersteuning. Het is positief dat deze voorstellen ook in het tussenverslag staan, mede omdat zij bijdragen aan het tegengaan van overlast.

Wij hopen dat u onze punten kunt gebruiken, o.a. in het debat over het eindverslag van de informateur dat (voorlopig) op woensdag 10 december staat geagendeerd. Voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland